

B
426-
428.

תורת חכמים

ה'תקל"ח

ה'תקל"ח

ה'תקל"ח

ה'תקל"ח

ה'תקל"ח

ה'תקל"ח

ה'תקל"ח

ה'תקל"ח

ה'תקל"ח

ה'תקל"ח

ה'תקל"ח

ה'תקל"ח

ה'תקל"ח

ה'תקל"ח

ה'תקל"ח

ה'תקל"ח

ה'תקל"ח

ה'תקל"ח

ה'תקל"ח

ה'תקל"ח

ה'תקל"ח

ה'תקל"ח

ה'תקל"ח

ה'תקל"ח

ה'תקל"ח

ה'תקל"ח

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 426-8.

הדוּשׁ

לשבת הגדול

פרשת צו

ככרות מדובר בו נאמרו

וגלות על מנרים

נאולתכו מה

מיתק יד

מיעק

הכינה אברהם חלוי שמשוני מק'ם פראגה

בוניציאה התט

בכית אכטוכיאו קאליאזני

Con licentia de' Superiori :

הקדמה

נכספה

וגם כלתה תמיד נפשו לזכות את הרבים מיום היותי עד היום
 הוזה ועד מה שהיתה ידו מנעת לא עצרתי בה ועתה
 יען קריתי ושנתי ושלשתי בלוקוט התורה ובשאר מדרשים וראתני כמה
 מדרש סקשם להולמם ולהיות אצלי היום הוזה **שבת הגדול** גדול
 העצה והעלילה גמרתו בלבי לקבצם יחדו ולדבר כגדולתה בגאול אותנו
 מתחת יד פרעה ואין מדרש בלא חידוש ולצאת ידי חובתי משום כבוד את
 ה' מהונך ואל תאמר למה לא הדרשה תדרש מפני המהבר אותה כי התשובה
 בצדה יען אין מלה בלשוני ואני מלעגי שפה במלות שונות כאז באתי לדבר
 באיטאליאה ורהקתי מאשכנז כמולדתי אין בפי נכונה הדבר ביופי ובהלצה
 ועוד רציתי לתתה על פני הוצות כי מצוה גוררת מצוה וכח אדע כי עשה עמי
 חסד האל ואוכל להדפיס ספרי אשר הוא ערוך בכחי ואשימהו בפועל קיצור
 דיני שלחן ערוך עם פסקי הלכות ע"פ א"ב יערב עליו שיחי

אם ה' יהיה בכיס לי ואתה קורא שים עינד עלי

ותקבלהו בסבר פנים יפות תקראוהו

וענד ה' מציון עושה שמים וארץ

והיה לך למנה ואף כי ברכת

הדיוט היא אלהיה קלה

בעיניך ברכת אברהם

ואתה

שלום:

אודכ סקורס ולנמדיה

אברהם הלוי שמשוני מקק פראגה

2 2 3 3

פרק א"ת אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר
 ואש המזבח יתוקד בו וקשה מה היא העולה הוא מיותר והנה המדרש מתיר א"ר לוי בימים קלופים
 היא עבל המתגאה אינו כרון אלא באש עב"י היא העולה על מוקדה כי יקשה לבעל המדרש קשותינו היא
 העולה הוא מיותר אלא שהוא עמון כפני עמנו וקאי על המתגאה ודגש העולה למן גאות טרנה להעלו על
 כל ויש לומר על זה משהעבד גאות לבאן שאמר ממי מתגאה בידון פתח אלא לפי דליתא במדרש ואם
 המזבח יתוקד בו א"ר פתחם יתוקד עליו איך כתיב לא יתוקד בו האש היתה מתוקד בו פתחם לאש ר' כמיהא אמר
 ר' חכ לכו תרה היתה האש מתוקדת בו ענו לא כמרק וכמופתי לא בתך אש תאמר דהוה גליל תני במס רבא
 הנוטעו כעובי דינר גרדין היה בו וכן מובט הקטרת וכו' וא"כ בפעממכאן שהאש לא היה מכלה את
 המזבח ויתא בגמרא בפ' ששוק פסוק אמר ר' לכוטשי ישראל איך אור של גהיכס שולט בהם ק"ו מכלה את
 היזב ומה מוכח דהיב שאין עליו אלא כעובי הדינר זהב עמוד במה עניס איך אור שולט בו פוטעי וטרט
 פתח מלאים מנות כרמון ע"אכו וא"כ שה"ק קו קאי ג"כ על מי מתגאה שאין הגהיכס שולט בו לוא
 בכאן היא העולה עכל מי מתגא' בידון באש ולפי מה"קו יש לו סורכא בני המזבח מורה על העניס כדאי
 במדרש א"ר אבא בר יודן כל מה עפיל שב"ה כבהמה הכעיר באדם עכל כבהמה עורת שקור והכעור
 באדם לכ כעכור וכדכח וגו' יאבב זה נוכל לומר ומותר האדם מן הבהמה איך ר"ל אהה בעשועה עמנו
 באין וא"כ הגאולה היא הסך של המזבח ולכן בידון באש ואפשר לומר כדרך הלכה על מ"ס ולכח
 הכהן מדו בר פתח פתחא במדתי וקשה מה מדרש זה הדבר כפאן ולא למעלה אלא הפגרי כהונה אלא
 לפי שמוזהר כאן על העניס לכן אמר ג"כ שהמלכות של הכהן יהיה במדתו ולא יתלבס במלכותם איזוכים
 יותר מודאי כדרך המתגאים או מ"ס היא העולה מתיר התי' ואומר היא עלתא דמתעבדא בעלתא
 דעורא דכוכי וקשה מה ענין עלת הר סיני לכאן יתורץ ע"ד המדרש ר' פתחא אמר ר' לכוטשי עלת תעור
 העשועה בהר סיני א"ת עש לכוני אכילה וסתיה למוד מנשה ראה ארץ כתיב מי ויהי עס ארבעים יום
 וארבעים לילה לחם לא אכל וגו' לו הוה לכוני אכילה ונשתה היה אוכל ושתה היה או ארעב לא אומר לך
 והנה אין לך קרבן שיש בו נקום לעשות שתיהם לפינוי אכילה כי אם בשלה לכו שהיא בולה כלול לפיכך
 הקדים ואמר היא העולה בעולה העשועה בהר סיני שאדם נלמד שאינו בידך לאכילה או יתורץ
 באופן זה מה שייכות וס' לעולת הר סיני לכאן ואבב יתורץ מה פסמך כאן ענין של עני המערכה
 והנה כבאר הפרשה שלתורה זה קרבן אהרן וכבו אשר יקריבו לה' כיום המשת אותו עשירית האפה סלת
 מנחה תמיד ומנחתה בכר ומנחתה בערב וגו' וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל וזל למה
 ינפסוק בקרבן אהרן בין תורת העולה וההטאת והאשם וכו' ואין לומר משהו שאמר זאת תורת המנחה לוא
 ג"כ מנחת כהן כי אינו נוקשה סכ' למה הפסוק בתורת המנחה ולא אמר תורת הקרבנות זה אמר זה עולה
 יטאלת אשם שלמים וא"כ יאמר תורת המנחה ועין למה אמר זה קרבן אהרן וכבו אינו אמר בו
 את אהרן ואת בניו כמ"ס למעלה ואפשר לתרץ לפי הפשוטא דליתא במדרש ש"לך לך וקשה לו את כל מה
 דכב' ורבנן רמב"א או"כ הכפרות הראה לו ועשירות האופה לא הראה לו ורבנן אמרוף עשירות
 האופה הראה לו והנה לכל אינו כ"ו נ"ד והיה מתורץ הקושית במשה אש"ב עשירות האפה סלת וגו' למי
 עשירש הקדש הזה לכס הראה לו כדנבב וא"כ בזה ראה נקדש וכן מצינו בפרש"י אצל זה יתנו גל העובר
 על הפקדים שהראה לו ה"ה לנפש כמין מתכע של אש ואמר לו בזה יבנו ש"מ שמת זה מורה שהראה
 לו ה"ה לנפש וז"ל לרשב"א שאמר עשירות האופה לא הראה ה"ה לאברהם לוא כאן זה קרבן אהרן
 ד"ל שהראה לו ה"ה לנפש זה הקרבן ולמה הראה לו יותר מקרבנות אחרות לוא עשירות אופה כי נאמר
 מקרבנות אלו עשירות האש כי כל הקרבנות שהראה ה"ה לאברהם במראת בין היתרים גם הוה משה
 יודע אותם כי כבר היה למטה ספר בראשית כדליתא במדרש ש' שמות אמר משה לפני ה"ה בעלתי ספר
 בראשית

בדאמית וקראתו. וכו' וכל עשירות האופה שלא הראה הקב"ה לאברהם גם משה לא היה יודע אותו לכך
הראה לו ה' בה בכאן ורבנן פאמרו שאף עשירות האופה הראה לו הענין כך הוא לנו עתה למעלה
פאמרו לאינו אלא בלשון ויראו א"ר שמעון ויותר נבין לורו כמקום שיש מסתובב בו. וז"ל בכאן זה קרבן
האשר וכתבו כי אויבו נבין לורו כמו למעלה כי הקרבן הוא עשירות. האפה שהיא דבר מועט וא"כ אינו
מסרון כיום כי הכהנים הגדולים היו עשירים כמ"ש והכהן הגדול מאמרו גדלוהו משל אחריו ועל דרך
הרמז יתורן כך לפי דלותו בספר עשרה מאמרות במאמר מקור דין מ"ג ע"ו פ"ד פ"ג. משה קיום אדם
כי יקריב זכס והקריב אהרן וכינוו כמו טעמה אברהם עם יצחק עכן כמי ויקרב משה את אהרן ואת
בניו ע"כ. וז"ל באן זה קרבן אשרו וכינוו גור"ל אהרן וכינוו יהיו בעמם הקרבן. אבל לפי דרכו יתורן
באופן אחר. וע"כ למד אינו מביא בפעם אחת כי אם מנסת של עשירות האופה. וע"כ למד אהרן
כולה כלי לאומה ולא יהיו העררים כאלכין כמ"ש מנחת ישראל. וזה אפשר לתרץ ע"ד המדרש ש' ויקרא
שרי עקביא מנחתו מגולגל ומאספתו וראת את הכהן שהקמין ואכל את העשר אשר אוו לו כל הכשר הזה
פננעטתו בשכ"ל זה והכל מפ' ויש אותו ואומר לו ומה אם זה שלא נכטער אלא ב' פסיעות בין האולם
ולמזבח וזה לאכול אתה טכנעטת כל הצער הזה ע"אכו. וא"כ בשלמא פנחת ישראל העררים אזכלים
כדי שולמד הישראל מן עכר. שלו מ' קו' ומה זה שלא טרם אלא ב' פסיעות וזה לאכול וכו' אבל מנחת בהן
א"ל לומר מהיה עיריה דאכלו' כדי שולמד הוא המתן עכר שלו כי המביא הפנחת והמקריבה הוא הכהן
בעצמו וא"כ ממי ילמד ה"קו'. אבל לפי דרכו יתורן באופן אחר. והנה נקדים מדרש אחד וכו'
יתורנו כי אלו הקטניות. במדרש זה קרבן אהרן וכינוו ה"ה' כי אלקים מוכט זה יפסיל וזה ירוס. רבי
וזה בודים עקר קראו בוישראל כלמון זה הוספלו בלשון זה הוספלו כי זה משה האיש
ובלשון זה הוגבהו והתנו כל העובר על הפקודים. ורבנן פתין קריא באהרן כלמון
זה הוספל ואשליכוהו באם ויפא' בעגל הזה וכלמון זה הוגבה זה קרבן. ארן ע"כ. ויש להקשות עליו קמיו
ליה כפסוק זה קרבן אהרן עד שאמר ה"ה' כי אלהים טופט וגו' או מואי קמיו ליה כפסוק כי אלהים מוכט
וע"כ מאי פגמו בע' כי זה משה האיש. אלא לפי שקמיו ליה כפסוק שיתקיל באהרן וכינוו. ואומר זה
קרבן אהרן וכינוו וא"כ אמר בוים המשת אותו ה"לל בוים שמשת אותם. הים מדכ' מתרן ואמר אותו
אין מושמין ב' כהנים הגדולים באחד. והנה המדרש לא בחר בזה העירון לכמה טעמים. לו שאין עני
מלכים משתמשים בכתי' א'. ועוד אם היו ב' כהנים גדולים אינם כקראי כהן גדול מאתו כי היה האמר
שום לו. ליה אמר ה"ה' כי אלהים מוכט כי קמיו ליה ביה הפסוק כי ידוע שבכל מקום שמוכר אלהים
הוא מר"ה וא"כ בשלמא זה יפסיל עשיר שהוא מר"ה אלא זה ירוס קשה והלא אינו בא מרד הרין לא מרד
הממד כמדא' ימון ה' רוממה שהוא ממד שהוא ימון כל ע"פ הויה וא"כ ה"לל השם של הויה שהוא כלול מלון
וממד וע"כ ליה מואי. ז"ל כי אלהים מוכט זה יפסיל וזה ירוס ה"לל כי אלהים יפסיל וירוס. ליה בא רבי
יובה ואמר בלשון זה הוספלו והוגבהו ישראל ורבנן אמרי בלשון זה הוספל והוגבה אהרן. וזה בא מן
העגל. והשתא אחי עשיר שאמר כי אלהים מוכט וגו'. והנה נקדים הקדמות קשה והיא כי הפתחים
מוקשים בענין מעשה העגל וכו' יעלה על דעת ישראל כקמו לעבוד ע"א כי ראת עתה על הים מה שלא
ראת ויחאל בו' אלא לפי מנהג א' שהדיין בקרא ג"כ אלקים כמדא' והגשו אדונו אל האלהים. וא"כ במה
פאמרו קום עשה לנו אלהים לא נכתובנו לע"א ממש א"ו אלא שהיו עבדשים מנהגי' אחד עיקר לפניהם
ושמעתם וישעיהו כל נרכס כמו טעמה משה וז"ל קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו כי זה משה האיש
אשר העלנו ממצרן מוצרים לא ידענו מה היה לנו וא"כ יעשה לנו אלהים כדוגמת עשה. וא"כ לפי זה לא
היה עמאס כ' גדול. וז"ל כי אלהים טופט ר"ל במה שאמרו קום עשה לנו אלהים אין מירדנו אלהים
וממש כי אם מוכט ולכן זה יפסיל וזה ירוס ר"ל אע"פ שזה הוספלו אהרן וישראל בעעשה העגל אע"פ

הוגבהו

ונבנתו אש' כ' בו לא היה תמאס כ"כ גדול אבל אם היה כוננת ישראל מ' ל' לא ממש לא הונבנתו כי לא
 היה להם תקנה מ' . וסוד רבנן פתרו קראו בזה הן בזה הונבנתו בזה הונבנתו ואלו בזה
 באש ונשא העגל הזה ובה הונבנת זה קרבן אהרן . כי הונבנת אהרן עיקר דוקא לכאן לפי דאית במדרש
 שאכלה עמור מדינתם שאלה שנתן אהרן בין ישראל לחיבים שבשמים היא עליוס דוכריכוס ועל כל שפעו
 פתחה אהבה תפלה מהתפלל משה עליו . וזה התפלל עליו . ד' אלא ור' יהושע דסבבון בשם ר' לוי מתפלל
 שפטר ועל כן כתיב וערכו בני אהרן וזרקו בני אהרן אומר משה לפניו הכ' באר שכוונתו מיה פביכון
 חלקת כבוד לעצם בעבור דתניבן תמן כל העצום כשרים ומערכה סוף ממש ויה' ושל בן לאהרן אהרן
 חולקו לו כבוד בעבור בניו אל' הכ' עיקר שבכבוד אביו מקרבו ולא עוד אלא שאביו עשה אותו עיקר וכינו
 ועליוס עכ' מ' את אהרן ואת בניו . ואל' לפי שראוה בכאן שנתקרב אהרן לבין אהרן היא העולה העשויה
 בזה מיני . והוא לפי שאכלה קר מיכיו באמר ושלמה את כשרי בני ישראל ועלו עליות ועש' הסכורות ונדע
 שלאחר שאל העגל טעם העבודה מן הסכורות וכתב למ' לוי כמ' ש רש' מלאו ידכם אתם הסכורות אותם
 בדבר זה שתמכו להיות כהנים למקום . וא' כ' ה' מאותו הטעם שנתקדמו הסכורות מן העבודה . מ' .
 שיתקרב אהרן מן העבודה בין שהיה עשה את העגל לוא' מ' את אהרן וכו' היא העולה העשויה שם על ידי
 אותה העולה העשויה שם על ידי הסכורות ודמו ממנו על ידי העגל אותה העולה ישעיה אהרן כי הוא
 נתקרב . וזהו שמתך בכאן עמי המערכה להורות שעמי המערכה היו מפת קרובו של אהרן באומר לעצם
 חלקת כבוד וכו' . וא' כ' ב' בין שהיה בכאן הפעם שנתקרב אהרן לבין עמך ליה' זה קרבן אהרן להורות ג' .
 הונבנתו על שנתפלל במעשה העגל . וזה ביום המעשה ואינו ולא אומר המעשה אולם להורות שהוא העיקר
 ונבנתו הגבחה כעשויה על זה הקרבן . ולכן היה קרבו מנחה להורות שבת קריבתו כי מעשה הונבנת
 נתקרב כמו שהתפלל משה עליו לעצם חלקת כבוד כשכול כניהם לוית כשכול הונבנתו . השם שכתב
 קרבתו ג' . מכ' אים מנפתם וכמביהם אבל העיקר על הקרבן אינו מנחה או נכמים לכן הקריב מנחה
 וא' כ' אין הקרבן עצמו כלל מכת קרובו . ומה שהקריב מנחתו הטעם הוא לפי דאית במדר' תכונת
 מ' כי עשה מנחת העקל ר' יהודה אומר לפי שנתאזו בתמי היום ותכונת העקל וא' כ' כמו שערש' שתקנו
 שטעם של העגל בזה ותכונת מנחת העקל לפי שנתאזו בתמי היום כך אהרן שתקן השטעם של העגל
 בזה קרבן אהרן וקריב ג' מ' מנחה לפי שטעם בתמי היום . אבל על זה קשה דאיתא בגמרא כק התבלת
 אלו לאמר מנחה נקנית הייתי אומר מביא מני עשרון מבייתו עשרות ונקריב ונתי' ע' דן מבייתו ערכות
 ונקריב ר' מ' מנחתו בכך מנחה נשלם הוא מביא . הא כיצד מביא עשרון שלו וזוהו ונקריב מנחה
 בכך ומנחה בערב . וא' כ' לפי שהקרבן ה' ל' למה היה צריך להביא עשרון שלם ולעשות אותו היל להבא
 מני עשרון אלא לפי דאיתא במסר התקום ס' דק' מ' שהעגל היה מנין שור ומנין שומר ובההוא ומנא מנח
 רוח הקדש ידע שור קריבתי וממור אכום בעליו ישראל לא דעי . וא' כ' כמו שהעגל היה בעצמו אשך וזהו
 כולל מ' מלקים מנין שור ומנין מנין זה המנחה שהיא זיקוק על עון העגל ג' כ' דוכים שהיה אש' בעצמה
 ז' מ' להשתתף למזון ולכן תהיה כלה כליל לאזוים כמו שכתפל עם ואשל יכשו באת ויא' העגל הזה כך
 המנחה שהיא הונבנתו היא כליל לאזוים . ור' יונה פתח קראו בישראל בזה השפלה כי זה משה האיש
 לפי דאיתא בגמ' ס' ר' עקיבא והביאו רש' ז' וירא העם כי בושם משה א' בושם אלא בלו שם כשע' פעלה
 משה אומר לישראל בבוך מ' יום שהלפתם אביו בא וכו' . והנה פתג' מ' ממות זה הדבר משה מתכבד
 בכה אומר ה' כמות הלילה והנביאים נתבטאו בכה אומר ה' . ומוסף עליהם משה שנתבטא בלשון זה
 הדבר . והספר שם בין בה לוח שאל דאיתא במדרש פ' וקרא רבין אמרי כל הנביאים ראו מתי' אשפלקו
 מולבבלת ה' ד' כבוד הנביאים אדמה ומשה ראה נתוך אשפלקו מנחמת ה' ד' ומנחת ה' ידע . וכן
 הוא בגמרא ביבמות אלא מנחה פתג' את נעמיה . ולכן נתבטאו הנביאים בכה מהוא רמזו ולא מנחה

אבל

ללא טעם אלא דרוע קדשו. לפי דאיתא בגמ' במס' ברכות ר' אליעזר חלש על גביהו ר' יוחנן חזא דהוה קא
 גבי בכות אפל גלייהו לדרעיה וכל כהורא: וא"כ אם ורוע על ב"ו מאיר ק"ו בן בנו של ק"ו הרוע על מעלה
 ב"ו כי הוא מקור האור: ואם טעם א"ת ורוע קדשו כ"ו ואז כל השלם היה כלו אור ולכן וראו פל אסמי ארץ
 אש ומעט אלהינו: וא"כ הגם שהיתה היגואה של מצרים בליה יו"מ היה אור באותו לילה כמו ביום ואם
 בעצם היום הזה יא"כ בזה מתוך י"ג משא במקצת של לה שלא יאמרו משה בלילה הוא כי באותו לילה היה
 אור כמו ביום לכן אמר במקצת לילה ר"ל הגם שהיה אור מ"מ כמו הזמן של חמות הלילה אבי ונא בתוך
 מצרים: אבל במפור התורה אומר ויהי כחיו הלילה כמו שהיה באמת שהיה הזמן של חמות לילה
 או יתוך ערו ובקדים הקממה עופר השינוי א"כ ואל יהי כחיו הלילה והעצם כי אז נמשל ממשלת מ"ד
 ופועל פעולתה ובאותה עתה היה מאדים נסתם ממוכה על הדם ועל המרכ שהיו בה' כשבת יבאו ממזרים
 וכליל ה' מת' כבורי מצרים שבו בסדר כפי' כח' לם ראקו לילות כחזא מאדים בחמות לילה ה' ע"ל. וסבה
 מצינו ש' א"ל לא ה' ובאין כדאיתא במדרש שקטרג מה' ד הללו עצו ודללו עשו. וא"כ לא רצה משה
 שהיה מכתב כחות בזמן עבודת ה' שהיה בלילה ה' שהיה עצמו מול מאדים: ובפרט מצינו בזה
 ובג' א"ת מצרים בגוף ופשו' באותו מבטו מצרים כתרפאו ישראל ממילתו וא"כ היה מת' ר'א משה שמו
 יגרום הקטל שמו' מאדים ותגבורת ה' יתגד לה' לכן אמר במקצת ר"ל סמוך למצות שאז משמש דק
 שהוא רמז: וא"כ לא היה העבדות לומר אלא ה"כ רצה להגדיל הגם להגדיל ישראל אפי' כשע' עבודת
 ה' לפי דאיתא במדרש וג' וזכר עם כבש' וגו' א"ר ונתכן אימתי שכתו של ה' כה בזמן שיש מוזיקין ואוי
 מוזיקים. לכן הכה הכבור כחיו הליה מותש כשעת ממשלת מאדים: ועוד העצם נק' להם דוקא אליו
 שב' מצות דם פסח וגם מילה והוא דאיתא במס' שבת ה'אזי מאן דאיתליד במאדים או טבחא או מוהלא. וא"כ
 באר' שמו' מכבודות בזמן ממשלת מאדים רצה ה' כה להסך הככב לישראל כנגד טבחא נק' להם קרבן פסח
 וכנגד מוהלא נק' להם דם מילה: וא"כ כעולו בזכות פסח ומילה בזה יתרח מ"מ והיה כיווא מר' א"כ
 בכיבם מה העבודה הזאת לכם ואמרתם זבח פסח וגו' וקשה למה יקשו על זו העבודה ויח' מעל עבודת
 אחרות אלא קשיותו היא למה עונש בעול עבודה זו הוא יותר ממור מעונש עול עבודות שהיא בכרת
 מ"כ עונש בעול שאר עבודות ואז תשיבו להם ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בני ישראל
 בעבדו את מצרים ואת בתינו הגדול ונקוד העצם ושתמו וא"כ בזו העבודה הגדל אותנו ממייתה ולכן ג"כ שבח
 בעולה היא במיתה. ולכן לא מצינו מצות עשה שהיא בכרת זולת פסח ומילה לפי שכשכת אליו ה' כי מצות
 בעול' מהמיתה: אז השאלה והתשובה הם ערו' ואגב ודוקק הפל מ"מ אשר פסח על בני ישראל
 וא"כ סוור ואומר ואת בתינו הגדול והוא שקדם לזה הפרשה אמר ושמרתם את הדבר הזה למק' לך
 ולבניך עד עולם. ולא יהיה כי יאמרו א"כ כם מה העבודה הזאת לכם ר"ל לכם שלא יאמרו ומצרים
 בעצמכם כי אם אבותיכם וא"כ למה תעבדו את העבודה הזאת: ואז תשיבו להם ואמרתם זבח פסח הוא
 לה' אשר פסח על בני ישראל במצרים ואת בתינו הגדול והוא דאיתא בהגדה בכל דור ודור חייב אדם
 לראות את עבדו כאלו הוא יא' ממזכרים. והטעם הוא ע"ד שכתבו המוקבלים על פסוק ולא יכלו
 להתאמהם ה"ל שלא רצו להתאמה. אלא כי ורוע טעם את זה לעמת זה עשה האלהים כמו שיש ב'
 פערי בנה בקדושה כן יש ב'ן' פערי עומאה בקליטה וככה היו משוקעם. במצרים במ"מ פערי עומאה
 ומה הטעם לא היה עבד יול' משא למירות כי לפי שהיא מתנגד לכיבה אשר עס' הוא היכול והמירות וזה
 העובי. והוא הטעם של הספירה כמ"ס בוהר פ' אמור וספרתם לכם ממדת השבת פ"ה ישראל כד הוא
 במצרים היו כמס' אחר והיו אחיך בממלכותא באיתא דא' כד היא ותבא בווא' דמס' אבות' ב'ר דאתגור
 עאלו בחולקא קדשא דאקרי ברית בין דאתאקדו ביה עסק ממלכותא מכוונה כדא' איתא כד פסקו מנה
 דמי ממלכותא. ב'ר דאתסקו מנה מה בתיב וספרה לה' שבעת ימים אופ' הכי כיון דעאלו בחולקא

בין הרי"א וה' רע"ה
 פ"ה לאיתא א"כ א"כ
 תלמודי וטויל כ"ה
 וי"ר ר"ה חס"ה
 איתא פסוק ויתא
 ר"בין יוח'

יצונו להם זכת פסח הוא וגו' אלל תמיוורו בכנים קטנים שלא ידעו התשובה וא"כ מכלל שישתתפו יוכי ס' ד
 שבכים קטנים ידעו כל התורה אלל לפי דאיתא בגמרא אמר רש"י כל בלא אמר ג' דכריו אלל כפסח
 אונו וצ"ל ויהי מוכות ואלל הן פסח מזה ומזה כסם שר' ואמרתם זכת פסח וז"ל בגמרא וכן איתא בטור
 א"ת פ' י"ג מ' ר' חכם הדין שואלו ואם לאו אשתו שואלתו ואם לאו הוא שואל לעצמו ואפי' שכי ת"ח שוודעים
 הלכות פסח מזה עליהם לפרה וקשה יהיו זו ואין צריך לומר זו ומה אם הוא בלבד הוא שואל לעצמו
 ק"ו אם הם שכי ת"ח אלל הפשט כך הוא לפי הדין אמרתי שם ה' הוא שואל לעצמו אם אשתו זכתי
 ביתו וזכתי אכלו בשלחן ואין להם הכנה לשאלו איתו אוי הוא שואל לעצמו כדי שיתבררו וידעו הענין
 של ויזאת מצרים על גרך שאמרו ושאינו יודע לשאל את כתא לו אלל אם כבר ידעו הענין של
 יצאה מצרים אינו צריך לספר ויזאת מצרים לזה אמר ואמלו שכי תלמידי חכמים שוודעים הלכות
 פסח רוצה לומר ששכי תלמידי חכמים וזכרם בידם ולא יתעברו זר בתוכם שאינו יודע מענין פסח אף על
 פי כן מזה עליהם לספר ביציאת מצרים וזה שאמר בעל ההגדה ואפי' כלנו חכמים יזכת בלבו מורה
 על יוד שמוצאו שדושה לומר שאפי' כלנו חכמים שלא יתעברו שום אדם בתוכנו שאינו יודע מענין הפסח אפי'
 הכי מזה עלינו לספר ביציאת מצרים והטעם הוא דאיתא בזהר בעשתא דבר כס מעשיו ביציאת
 מצרים או כל פניו לל דלעיל מענין מליה ואודן להק"ה ואם כן כיון שזוהי הסמך של ואמרת' וזכ
 פסח כלומר שכל אדם ממונה לספר ביציאת מצרים ולומר זכת פסח הוא לה' וגו' אם כן קשה למה אמר
 הקטוב והיה כיו ואמרו אליכם כביכם מה העבודה הזאת לכם ואז תשיבו להם ואמרתם זכת פסח וגומר
 והיה בלי שאלה גם כן אמר יבינים לומר זכת פסח וגומר לזה אמר בטורה רעה בתבש להם שעתידה תורה
 להשתכח מן שאל ולא ידעו הדין שמתוהי כל אדם לומר זכת פסח וגו' בכני עצמו בלי שאלה לכך אמר והיה
 כיו ושאלך בכך ואז תשיבו לו וזאת התשובה אלל כלאו הכי לא וא"כ עתידה תורה להשתכח שלא ידעו הדין
 וזאת בטורה טובה בתבש להם שזכו לכנים ר"ל הגם שאמה מחוייב לומר הדבר הזה בלי שאלה מכל מקום
 ושיהי' כיו ושאלך בכך לבשר אותך שזכר לכנים שישאלו אותך והטעם באמת למה מחוייב כל אדם לו
 ולספר ביציאת מצרים הגם שידע כבר הוא לפי שהיה דבר גדול שכל ענין ויציאת מצרים נעשה ע"י הק"ה
 בעצמו ובכבודו כמו שאמרו במדרש ועברתי בארץ מצרים כל ה' הוא אבי ולא מלאך וגומר סגולה
 בעצמו ובכבודו במצרים וצריך לתת טעם על זה וכפרט שפירש רש"י על פסוק ונדר ה' אל משה בארץ
 מצרים סוף לברך או אינו אלל במקד הכרך רוצה לומר כצאתי את העיר וכו' ומה תפלה הקלה לא התפלל
 במקד הכרך לפי שהיה מלאה גלולים וא"כ קשה א"ך אמר ועברתי בארץ מצרים אבי ולא מלאך וגו'
 ותורן על הזוהר שאמר ועברתי בארץ מצרים אבי ולא מלאך ומה אביר שהיה מודע שם שמתכרך וכתיב
 ונאל מלאך ה' א"ך במשנה אביר ומצרים דכתיב דרם אשר בטר שמוהים בדרם והם מורעו על פס
 שמתקלל וכתיב ועברתי בארץ מצרים אבי ולא מלאך אלל אמר הק"ה אין ראוי לטגר מלאך או סוף
 דבר קדוש בן המצוותים האלו אבל אבי אומר ממקום קדושי יחי כך יומר בעשותי וכוה משוחן
 מה שאמרו במדרש ועברתי בארץ מצרים וגו' אבי ה' מה שאין אפשר לומר לכשר ודם לומר כן מלבדאורה
 הוא דבר שאין לו שם עט עט א"י אפשר לכשר ודם לומר אבי ה' ואפשר לומר כמו שאמרנו לעיל
 שכל השמות סוף נוסף ההייה הם שמות מושפטים ואם כן אפשר לכשר ודם לומר אבי אליהם כיו הוא
 שם משוחן לרייבים ולמוטלים אבל אי אפשר לומר לכשר ודם אבי שמוהה על היה הויה ויהיה אלל
 קשה על זה מאי שייכות יש בכאן שאומר ועברתי בארץ מצרים ולפי דרכנו הפשט כך הוא כיו אמר
 ועברתי בארץ מצרים אבי ולא מלאך והטעם לפי שאבי אומר ממקום קדושי ומיד בעשה חש אבי ה' שאמרתם
 היא פועלת פעולה מה שאין אפשר לכשר ודם לומר כן רוצה לומר שאמרתם דבר ודם אי אפשר לפעול פעולה
 כיו מורה אמר והיה א"ל זה ב"גס המלאך בקרא הכר ודם שלפעמוס מתלבש בדמות כן אדם כמו
 המלאכים

המלאכים אצל אברהם והעוהים. ואם כן מה שאמר ועברתי בארץ מצרים אין פירושו שהיה עם בעצמו
אלא שזכר ממקום קדושתו ומה נעשה הפעולה: או הפסוק בעצמו מתוך זו הקושר ואמר ועברתי
בארץ מצרים אזי ולא מלאך וקה והר"י הדב"ר לא היה מתגלה במצרים אלא מן לכרך לזה אמר וככל
אלהי מצרים אעשה שפטים וגו' כי עם ארץ העשש למה לא נתגלה בתוך הכרך לפי שהיתה מלאת
גללים אבל עכשו וככל אלהי מצרים אעשה שפטים שכתבנו כל הגללים של עץ נרקבת וכו' ואם כן יוכל
אזי לילך בעצמו למצרים: וכזה יתרון מדרש תנאומא מקום דבר עבדו זה משה שכל לדרך בעבדו
בעשה ועצת מלאכו ופליס זה משה ש'ועלת מלאך וינאכנו ממזרים אמר הקב"ה למשה לך אמור
לישראל ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה והלך משה ואמר להם כה אמר ה' בעצמות הלילה: אמר הקב"ה
אף אזי אעשה במצרי הלילה לקיים גזרותיו של עשה. הוי מקום דבר עבדו. וקשה הכפל מקום דבר
עבדו זה משה ועצת מלאכו ופליס זה משה. ועוד קשה כיון שאמר הקב"ה בלילה הזה אין אמר
נעשה בעצמות הלילה. או אין אמר גדול לקיים גזרותיו של משה וכו' משה גזר על הקב"ה. אלא לפי
שמצונו פניו בדברו משה כי הקב"ה אמר ואכלתם אותו ובפסוק ונעשה לא נזה לאכול אותו בפסוק:
ועוד שלכאורה נראה שתיקרה בדברו הקב"ה בעצמו כי אמר ולא תותירו ממנו עד סוף משמע שזמנו עד
הבקר וא"כ אמר ואכלתם אותו בפסוק: אלא ע"כ צריך לומר כדאיתא במדרש מכלתא ואכלתם אותו
בפסוק אותו בפסוק ואין אמר בפסוק. וא"כ משמע בפסוק לא קאי אלא על פסח מצרים. ונחמד
לפת טעם לזה למה היה אותו פסח בפסוק כי לא יצאו עד פסח היום הזה. ואפשר לתרץ לפי הפשט
לפי שהפסח משה לפרעה כשאמר לכו זבחו לאלהיכם בארץ והשיב לא כפון לעשות כן כי תועבת מצרים
בזבח לה' אלהי בני רובת את תועבת מצרים ליעובייה ולא יפקלוגו. והנה עכשו זכרנו את תועבת
מצרים ליעובייה וא"כ יסבור פרעה שאינם מוכנים לבאת עד ומשה כבר אמר שלאן יסוף ראתו פניו לבקש
מזונו זה להם הקב"ה שיעשו דבר כדו שיראה פרעה שהבטין לנאת לכך מזה וככה תכלנו אורו מתוככם
סגורם בעלכם בהגלכם ומקלכם בידכם ואכלתם אותו בפסוק פסח הוא לה. ואם כן בזה יראה פרעה
שאתם מוכנים לבאת ויתן לכם רעותי. אבל לפי דרכו יתירץ באופן זה. ויהא לנו לדיןא בזה
שבקרפן פסח יצ דינון סג' אין הרא הוא דכתיב וככל אלהי מצרים אעשה שפטים כי הקרבן פסח הוא
ביטול ע"א. והיו כוונת מדרש מכלתא והביאו רש"י זכרנו לרבה משבו וקמו לכם סג' נא
פשו לו יתעורר משלו ימי שאין לו יקח מן השוק. וקשה מאי אמר בזה פסח אין לו עיקמו מן השוק
שהוא יולתא דפסח שא אלא כל חלוקא בא להורות לנו מדוע שהוא אומרו כיון שרעם הוא לקרבן פסח
מפני שהוא בטול ע"א אם כן אף על פי שיש לו כבינו וקמו מן השוק מן המצרי כי אותו שהה הוא ע"א
מה שאין כן שהה שלו אינו בעבד. לכן אמר משבו מי פים לו ומשך משלו והסיכא מורה לנו מדוע כי
אם אומר משבו פתורו שיתעורר משלו ה"א דקא משלו כי איתנו ע"א אבל מן השוק אומר לקבו"ה הוא בעבד
מן המצרי ואם להקריב כמו שפרש"י מן הבקר להזיף את הבעבד לכן אמר וקמו מי שאין לו יקח מן השוק
כבר אמרו שהביטול ע"א והיה מוכרת להיות קודם מכת בכורות כדו שה"ה יוכל לבא בעצמו לשם וא"כ
היה מוכרת להיות אכילת פסח שהוא בטול ע"א אשר מזה הטעם אומר במדרש שאכילת הפסח עומדת להם
ביומי המן שהיה טע אש על שהשתחו לנלמו של ר"ב כמו שכתבנו לומר במקום אמר על מדרש קול אכבו משמע
בגדלים וטלפים היה מוכרת להיות קודם מכת בכורות. והנה אומר במדרש מכלתא לא תותירו ממנו עד
בקר מבאך אמרו אכילת פסחון מצותן עד שיעלה עמוד השחר ולמה אמרו כמנו עד שנת להרשיק את האדם
מן העבדה ולעשות סייג לתורה. והנה ה"ה הלך לשיטתו שזמנו של קרבן פסח הוא עד שיעלה עמוד
השחר וא"כ לא היה יכול לומר בעצמות הלילה אפי' בתוך מצרים וגו' כי שזא עדין לא אכלו ישראל את
פסחיהן ולא בתבטל הע"א עדין וא"כ לא היה יכול לילך למצרים לכן אמר פסח ועברתי בארץ מצרים בלילה

זהו ר"ל לאחד שכלו ושראל את פתחיהן לכן נוס להם לאכול אותו הפסח בפסחון ר"ל שלא ומתונו כאלהם
עד קנה האמרון של הלילה שהיו הומן הקבוע להם בפסח דורות כי הפסח בכורות עוברת להיות אחר זה
ב אותו הלילה אבל משה הלך לשמותו שהיומן של אכילת הפסחים הוא עד מצות כדו לעשות סייג לתור לכן
דאיחא ב מדרש רבא פרשת ויקרא ח"ב גרור ר' הונא בר אבא אמר הרבה גרורין עמדו ל ישראל ומשה היה
אביהן של כל יופו הע"ב ששמום גדר לתורה ומצות. ולא יוכל להיות מצות בכורות מצדו ר"ל לה כי כבר
יאכלו ישראל את פסחיהם. לכן יאמר כמצות הלילה אבי ונא בתוך מצרים ולכן לא אמר בפסחון כי אלוים
עוברת למור בומן הקבוע להם שהיו עד מצות. ולא הפסח הקבוע ואמר והיו כמצי הלילה כדו לקיים
צוותיו של משה ר"ל אותה הגזירה שעשה משה שומן אכילת הפסחים והיה עד מצות כדו להרוקס מן
העברה. וזמ מקום דבר עברו זה משה שאמר כמצות הלילה זלמה לא וענת מלאכו ועלם זה משה
שהשלים הק"ב בה עתו עתק להרמין האדם מן העברה דהיינו שהיה אכילת הפסחים עד מצות ולא
יכול להיות מצות בכורות כמצי שלילה כל העולה מדברנו שכל עניני ופאת מצרים היו ע"ה ק"ב בעצמו
זכור מתוך המדרש פ' אמור שלמה המה פעלאו נמוני פסח מנה ומרור וארבעה לא ידעתים אלו ארבעה
עניניו שכלולכ פרו עץ הדד מוי ואמ' שהוא אחרון וכו' ואף על פי כן פזר ומזכיר פעם אחרת שכל שלמה המה
מטיבו עבר וד' מטיבו לבת. וקשה בשלמנו בד' מוכים שכלולכ קאמר שפור ארבעה לא ידעתים כי פרו עץ
הדר מוי ואמר שהוא אחר וגו' כן שאר השלמה מוכים. אבל מה שאמר שלמה ככלאו מוכי פסח מנה
זמור מה היה קשה לו בזה עד שאמר שכלולכו מוכי. וע"ה אמרו אע"פ הזכיר פעם אחרת ש"מ שידע
תירון על זה א"כ מהו התירון. אלא לפי דאיתא במדרש ואלו את הבאר כלילה הזה עלי אש וגו'
עלי זה א"כ אברהם שנסלק לבסוף האש. ומצות זו פרה שבאמר לטוי ועמי ענות. ומרור זה ישקב
עמררו עשו זלמן. ועל זה אמר שלמה המה ככלאו מוכי פסח מנה ומרור פסח מרים על
אברהם ושרה ויעקב ועל זה קטיו לי למה לא אבי עושה הוראה על ימק או למה על שרה יותר מאשר
למרות. והנה לקטיו זו יש תירון לכך תזר והזכירן והתירון הוא דאיתא במדרש פרשת בא מוי אבי
בי אלך אל פרעה אמר משה כך הבעתם לאבותם שביד בשר ודם אתם מונע' בניכם זכרי אבני הוא שקטוב
בזין אבני שאחיה משלמי לגואלין לא כך הבעתם לאברהם ואמרת לו וגם את הגוי אשר יעבדו דן אבני
לא כך אמרת ליעקב אבני את רעמך מצרימה ואבני אשלך גם עלה ולי אתה אומר מוי אבני. אמר הכ"ה
תוך אבני יורד להעלות אשה את ידה למצרים ובכילה ירדתי והעלתי אותה אימתי בעשה שגבל פרעה
לשרה שפאמר וינגעה את פרעה נגעם גדולים ומה שבבול אשה את ירדתי השכל' ר' רבנן אטמס ומרדנא
כיום ומ' רבוא בכום איני יורד ומגיל בתמיה אלא לבו אתם תמלה והודיעו לבני סאני גואלין ואמר כך
אני מגיל אותם. וא"כ שבבול אברהם ויעקב ושרה היו ראוים שגילה"ה אתם בעצמו ולכן עומק בפסח
מנה מרור זכר לאברהם ויעקב ושרה. אבל בזמק נאמר האמנות לא מצונו הבעת אצלם שפויאט ה"ה
בעצמו ובכבודו את ישראל תמצרים. ובהו מתוך המדרש קול דודי הכה זה בא ר' יהודה דר' כמתיא ורשב"ה
ר' יהודה אמר קול דודי הכה זה בא זה משה בעשה שפא ואמר ל ישראל כדעת הזה אתם בגואלין אל' היאך
אנו בגואלים והלא אמר הכ"ה לאברהם ועבדנו וענו אוקם ארבע מאות שנה ועדין אין בדינו אלא ר' ד' סניס
אל' הואיל והוא ספק בגואלקם אינו מוכט בעשכנותיכם אל' מלגל על החרים מלגל על השכמות ועל
הקיום ובתקם הזה אתם בגואלין ר' כמתיא אמר קול דודי הכה זה בא זה משה בעשה שאמר לו ישראל
כדעת הזה אתם בגואלין אמרו לו היאך אנו בגואלין והלא אין בדינו מעשים טובים אל' הואיל והוא ספק
בגואלקם אינו מוכט כמתיאכם הרעים ופניו הוא מוכט בדקיקים שכבם ובמעשיהם טובים עמם ובתי דינ
פ"כ מלגל על החרים ואין החרים אל' פתי דבנק"מ וירדתי על החרים ובפדש הזה אתם בגואלין. רבנן
אמרי קול דודי הכה זה בא זה משה בעשה שפא ואמר ל ישראל כדעת הזה אתם בגואלין. אל' היאך אתם
בגואלין.

עין ד"ט כ"א פ"ב
ישנה ב' ד' ב' נ' ח' ז' ט'
ז"ב

גבאלין וכל מצרים ומצרים יצא מלכו אל הוואל יהוה ספן בגבאלתקם אינו יצטע בעל תלפס אלל מלג
על ההרים ואין הרים אלל ע"ל על ראשי ההרים יצטעו. ונשדט הזה ארס בגבאלין. וקסד בגבאלין קמלג
אלל אינם מולקים אלל לפי שאמרתי במדרש הב' ל' קה' כה' הוואף בעצמו כסביל אברהם. ויעקב וערה לוח
בא כל ה' חאלו סג' תכמים לוח' דבר א' מ'ש' שהקטן ישראל על כל ה' חאלה הטעמים. ר' יהודה אומר כיון
שכח משה ואמר להם במדע הוה ארס בגבאלין הוה קוטיא לתרע על הטעם הראשון שהוה כסביל שהקטן
הכ' לא כרהם ואמר וגם את הגוי אשר יעבדו דן ואכבו א' כ' קסה לנו אוף א' עשר פגאל עכשו וקרוי הכ' ה'
אמר ועבדום ועמו אותם ר' מאות ערה כ' באותה הכטחה עמדה דוגם את הגוי אשר יעבדו דן אכבו
באמו ועבדום ועמו אותם ארבע מאות ערה ואל' אוף אמו בגבאלין כ' הוה עטר וטוברו עמו. והקטן להם
משה מלג על ההרים ועכשו בא ה' כשנויא לתרע הקופיא. קסה לתרעל על השעם הסני. שהוה כסביל
שאמר הכ' ל' יעקב ואכבו אעלך גם עלה ועל יד הקטן ישראל הוה א' בגבאלין והלא אין פדיונו מעשים
עושים לפי דאיתא במדרש פ' ונגם ואכבו אעלך גם עלה אוף ואת כל הנדקים כוונת א' כ' כיון שאין
בדרכו מעט א' ד' חמו דקום ולא נאמר עלינו ואכבו אעלך גם עלה שפי' ד' קום כוונת ב' והשיר להם משה
מלג על ההרים. ועבדו ופאנו דבין לתרע הקופיא ק' לתרע על הטעם השלישי שהוה ומה כסביל אשה ארס
יודתה וז' ערה כסביל כל ישראל ע"ל כ' כי הלכו בדרכה דאיתא במדרש ערה ירד למצרים ונדרה
עמיה מן הערות בזכות כל באי מצרים גרנו עמנו מן הערות. ואם כמו כסביל ערה
ירד ק' כ' למצרים כסביל עמיה מן הערות ק' כסביל כל ישראל עגדו עמיה מן הערות. ועל
שאלו ישראל והוה ק' יום לו פירכא כ' הגם עגדו עמנו מן הערות מ' מצרים מלחה מע"א. עליו לפי
דאיתא במדרש וכו' תגנו ולא תעשו את כל המצות שכל המורה כע"א כסופר בכל המורה וככל המצות וא"כ
כיון שאינו ע"א הוה כמו שנעבור ג' על העריות וא"כ אין בידנו גדר ערה והוה א' בגבאלים מעט ק' ו
אל ערה כ' ק' יום לו פירכא כ' לשרה הוה גדר ערה מ"כ לנו. וזה שוב משה מלג על ההרים
או י' לתרע המדרש באותן זה בג' כל ארס בא לתרע קוטיא. ארס ש' בדכרי הקארס ואורס. ומולקים כ' ארס
בתפוסה שהקטן להם משה. והוא כ' ר' אומר ערה קסה לתרעל והרי כתיב ועבדום ועמו אותם ארבע
מאות ערה וערין לא עלמו והקטן להם משה מלג על ההרים ואינו מנש' בתפוסות. וזהה קסה על דבר
ר' מאי קוטיא להו ל' ישראל עכמוק ועבדום ועמו אותם ארבע מאות ערה כ' גם באותו פסוק באמר והוה רביעי
יקובו הכה' וא"כ כבר הגיע זמן הקן כפרס' והוה רביעי יקובו הכה' לאשר קגולו ממזנים יהוהו ג' דורות
והוה רביעי יקובו לתרע הזאת וכן הוה יעקב גלה למצרים בא ומשוב דורותיו יהודה ספן מצרין וכל כ' בן
מצרין ומבאי הארץ היו ומבאלו הוה שמ' ועבדום ועמו אותם ארבע מאות ערה הוה העקר דילמא מ' מ' והוה
רביעי יקובו הכה' הוה עקר. לוח בא ר' ר' אומר ערה קסה לתרעל והלא אין בידנו מ'ט' לפי דאיתא
במדרש ר' אומר בתוב ארס אומר ועבד' ועמו אותם ארבע מאות ערה וכתיב ארס אומר והוה רביעי
יקובו הכה' כ' כבר יקוינו עני כוונתם הללו ארס עושים תפובה גולתם אינו לדורותיהם לאו בגולתם אנו
לפנים. ארס זה נוכל לתרע המדרש עמות ד' ל' למה הרעת וכו' אלל ארס משה כסבילי ספן בראשית
וקראתו כ' וראיתי מ' ע' קל דור המבול והואך מדנו ומד' הד' היתה וכו' העם הוה מה עשו כסבילי עבדו
ויתר מכל הדורות עבדו ואם כסביל שאמר אברהם כמה ארע ואררת לו הוה ארע כ' ג' והוה ירעך א"כ
הוה עמו וסמאל מכ' והם נריכים להשתעבד כמותם. וא"כ הוה לך להשתעבד דויו של יצחק אורוה
של יעקב לא לג' הוה שהוה כדורו. וא"כ מה איכפת לך א"כ למה זה שלחתי. וקסה למה ארס משה
כסביל ספן בראשית כ' מ' לא ידע שענין דור המבול וסרוס ככתב כספן בראשית. וע"א אומר ומה ר'
היה פ' ע"א ארס דגם שהיה כ' ד' וע"א אומר ואם כסביל שאמר אברהם כמה ארע וכו' מעמ
בא לתרע קוטיא הקודמת למה בשתעבדו ויתר מלכות עשורוה אינו כמו שתקסה א"כ א"כ הוה לך
להשתעבד

להשתעבד דורו של יצחק וכו' • וע' ק אומר וכו' א"כ היה לך להשתעבד דורו של יצחק או דורו של יעקב עמל ניה
קאי האם כן כדמיה • נסתתם לו עתה • ואם קאי על מ' שאלם בשביל שאמר אב"הם כמה אד"ב וכו' ועל זה
אמר א"כ ג' עמו וסתמאל יצחק ויעקב נזכרו היה להשתעבד • וע' ק אומר לו לעם הוק שהוא בדורו
קשה מתיבא דתויה להשתעבד דורו של יצחק ויעקב ויתר מדורו של משה אלול היה לו להקמות היה לך גם כן
להשתעבד דורו של יצחק ויעקב כמ' גבי עשו וישמעאל שהם גדולים להשתעבד כמוהם • וע' ק מאי קמא
דורו של יצחק ויעקב דנקט ויתר מדורות של השעטים • וע' ק אומר וית' מאי אכפת לך ולמה לא יעטב
בשעבוד • או מה הסיכור לו א"כ למה זה שלמתי אויה תשובה הנ"ל על שאלת מה אכפת לך •
והכה לפניו לבואור המדרש נקדם ב' הקדמות • א' הוא שמצונו ב' כבוד לגלות מצרים • אחר הוא
למרוק ולמקו וללבו • וזהו מה שהם כד' איתא בזהר ובכמה דוכתי • הסכה ה"כ לפי שאמר אברהם כמה
אלע • הקדמה ב' היא דאיתא במדרש יקנוט פ' ב' א' אומר בתי ויעבדום ועמ' אותם ארבע מאות שנה
ובתיב דור רכובי יטוב הנה • אל"א אם יוכנו בגאלקן לרוד ואם לאו לכנים • וכוה כבא לביאור
המדרש • אומר משה בעלתי ספר בראשית וקראתי בנ"ל עם ראיתי שצריך למרוק וזהו מה שהם ואם תאמר
שהראשונים מרוק וזהו מה שהם ב"גם היה להם יסורים כמו דור המבול ודור הגלות וסדומיים לאו וראיתי
מ"גם הם על דור המבול והיאך נכבדו ומד' היתה ה"ל מדה"ה היתה נותנת שדכוכי בדורו בשביל מעשהם
הרעים כי דור המבול קלקלו ברחוקין וברחוקין נזכרו • וכך נזכר הגלות וסדומיים נזכרו בשביל מעשהם
הרעים ולא בשביל המרוק כי אותן דורות שלא הגאון לא היה להם יסורים וכו' לא מירקו הדורות שפירו •
העם היה מה עשו בנקשתעבדו ויתר מכל הדורות שפירו ה"ל כל הדורות שפירו היו צרכין למרוק • ואם
הסכה השנית היא אמיתת שהוא בשביל שאמר אברהם כמה ארבעו וזהו סבת השעבוד ולכן צרכים הם
להשתעבד ולא הדורות הראשונים שאמר מ"ה ד' • אוי קשה ממה בפשן אם יגדל"הם בנדר גדוקים אם
לא • אם תאמר שהם רשעים ונראה להעיל השעבוד על רשעים ואם כן איו ס' שהם צרכין להשתעבד
כי או בגאלקן לך שנה ועדין לא שלמו מה עתה אם כן הרי גם עשו וישמעאל הם צרכים להשתעבד
כמוהם • אל"א מאי אית לך למיור שהם בנדר הגדוקים ולכן הם נעשו צרכים כדנשירשו את הארץ כי מו
שירש הוא יפרע החוב לאמתי עשו וישמעאל שהם רשעים לא ירשו או כדאיתא במדרש לך לך ונתתי לך
ולירשך אתרין וגו' ככנסים בכ"ך לזרין הם מנזבלים אלהותי וכו' • ולכן איוו בדקן שיתעבדו עמו
וישמעאל כי מו שאינו יורש את אביו אינו מורש את מינו • א"כ קשה והרי אם הם צרכים הם בגאליהם
לדור הרכובי באומר • א"כ היה לך להשתעבד דורו של יצחק שהוא דור שמי או דורו של יעקב שהוא דור שליטי
ולא לעם הזה שהוא בדורו כי חפך לאמר דורו של יעקב שהוא דור הרכובי היו ראויין להגאל כמ"ס דור
רכובי יטוב הנה • וזה מה אכפת לך והרי אין איתא משעבד כמו שפרש' על פסוק לבו לסכלותיכם וגומר
שקטנו לו לא היו משעבדים במצרים א"כ למה זה שלמתי לפי דאיתא במדרש פרשת שמות על פסוק ומה
היה דעה שמה ראה צאן אחד שהיה מבקש לעשות ונעטלו ונתנו על כתפו וכו' אומר הק"ה נה אף איתא חרש
את עמי וישראל וזה שהסיכור לו א"כ למה זה שלמתי כי לך שלמתי לפי שאמר רמתי א"כ הגב שאינו משעבד
מ' מ' י' לי צער שפכתי על ישראל • וזהו שמוסיק א"כ במדרש בקש מ"ה לרנע במשה כיון שראה
שכשכיל ברתן של ישראל אומר כך אזי ויאמר אליו אבי ה' במד' הר' • לפי שמהם בעמיו השיב א"כ למה
זה שלמתי כי א"כ מוצר ברתן של ישראל באומר • וכוה מתיירך המדרש על מתנתו • אל"א שצריך
צרכין אנו למודעי מה הסיכור הק"ה למה א"ל שהתשובה היא כמה שאמר לו הק"ה ויארר אל אברהם
וגו' וגם הקיימותי את בריתי אתם לתת להם את ארץ כנען את ארץ מגוריהם אשר גרו בה • ופרש' אל סכל
על דאכדון ולא משתבחין וכו' וגם הקיימותי וגו' וכשנתקם אברהם לקבור את שרה לא מצא מקום עד שקמה
בדמים מרכוים וכן יצחק ערערו עמי על הכארותי ולא ירדו אחר מדותי ואתה אמרת למה הרעות • ויש
להקדמות

להקשות ומתחילת הנה קול הרעור כי שיהיה איתו זמן של גרות שלהם כדעת קצת מפרשים אשר אמר
שהגרות הקפול' משמול' נמשך וא"כ אין להם מקום להרהר אבל למה שהם מקום להרהר כי אשר דורו של
יעקב כבר נקלם הזמן של השעבוד * אלא אלו ה' דברים תלוים זה בזה כי אם לא היה מקום לאבות
להרהר לפי שבזמנם התל' הגרות א"כ היה מקום למה להרהר לפי שבכר נקלם זמן השעבוד * אבל אם
היה מקום לאבות להרהר לפי שבזמנם עדין לא התקבל הגרות א"כ לא היה מקום למה להרהר לפי שאם
התקבל הגרות עומד ביאתם למצרים א"כ לא נקלם זמן השעבוד עד עכשיו * וזאת השלוקה היא האמת כי
גרי יהיה ורעך בדרך לא להם וא"כ כל זמן היותם בא"י לא התקבל עדין הגרות וז' גם הקיומתי את ברייתו
אתם לתת להם את ארץ כנען את ארץ מגוריהם אשר גרו בה ר"ל הגרו' שהיה להם היה בארץ אשר הקיומתי
את ברייתו אתם לתת להם עקוב בארץ כנען וא"כ אין לומר שהיה זה הגרות שבאמר לאברהם בן התבואה
לפי שם באמר שהיה הגרות בארץ לא להם והגרות שלהם היה בא"י * אלא ודאי הגרות לא התקבל עד
זמן שירדו למצרים וא"כ היה להם מקום להרהר על הגרות שלהם ואעפ"כ לא הרהרו אשר מדותי * וא"כ אין
לך מקום להרהר באמור כי לא נקלם זמן השעבוד עד עכשיו ואעפ"כ אמרת למה הרעות * ואל' מכל על
דאכדון ולא משתכחין ונחזור לענייננו * וא"כ קשה למה לא יהיה און בדינינו מ"ו וא"כ הגאולה היא
למנו וא"כ קשה להו' את קשה עדין לא שלמו כמ"ג ר"י * ומשה קיבל מדלג על ההרים ומיהו כעמרים
ובית דבני קהן דמקום וא"כ בגאול'ם להורות * והנה קשה על דברי ר' שמעון והרי מצינו שהיו בידם מ"ט
שלא שמו ולא שמו ולא לקונם ולא היו בהם דלעורין ולא היו מרצנים בערות וא"כ אין אמרו והרי
אין בדינינו מ"ט * לזה באו רבנן ואמרו שהיה קשה למה לא יהיה מוציאם ממצרים מלפני ע"א שלמו וכל
המוה בע"א כבודר בכל המצות וא"כ אין מעשים שלמו כמ"ג ר"י * ר' שמעון והרי קושא
לדוכתה שבכחו לפי מופת טוב'ם הגאולה היא למנו ועדין לא שלמו כמ"ג ר"י * ומשה קיבל מדלג על ההרים
בע"א שלהם ואם כן כמ"ג המעשים טובים שלהם שלא שמו את שמו ולקונם ואם כן בגאול'ם להורות
ובכר נקלם הזמן * ואם כן אינו נרדף לתוך קה' כה משיב למעשים טובים של עמרים ובית דבני * וכ"כ
שאינו נרדף לתוך ע"א כה מדלג על הקיטון * אלא הק' כה מ"ט כמ"ג מעשיהם הטובים של עמרים באמור *
אז י' שבת פלוגתיהו על דרך זה והוא שמוציא כמה סבות לגלות מצרים כדברי חז"ל ובתוכם י' אלו השלשה
סבות * א"הוא דאיתא בגמרא מסני מה נעש' אברהם ונשעבדו בניו ומצינו שהפריו על מותיו
של ה' כה ואמר ביה ארע' * הסבה ה' הוא לפי שמוציא בזה ובהמה דוכתי כי הנה ה' ה' ליתן להם
האורה ולהיות כמלאכי שבת כמ"ג אנו אמרתי אלהים אתם וגו' ולהיות מרות מולאך שנות לך הו'
מוכרחים להיות במצרים לרעך וללכך עם מלאך ושהמת הבנת כי מוציאם בקראת כור הברזל כמ"ג ויוציאו
מוכר הברזל ממצרים ולך נתקבצו עם כל בניו שמוות כמו שמוציא בפרקו בשעה שעמרים כמובאר
למודעין קה' והיו נרדף לתוך השטא של אדם הראשון * והנה השטא של אדם הראשון היה שקצין
בנשיותו ר"ל שהיה ר"א אחרונה מן השם שהיא מדת מלכות כמובאר בפרקו שער עשר ולא חשע *
לכן בשעת העגל סגנונו בוי השטא כדאיתא בתקונים תקון י"ב דערב רב אפרו' בין עם לשבע כמד"א
וירא העם כי בושע משה ואכזרשו בין וד' לוי'ן עם ושבע * ר"ל כי ה' אחרונה היא המדה השביעית
משבעת ספרות ה' כיון דכתיבה הו' מנה פרומה לתם עני עני ודאי לכן מורה הוזהמה ליתקויה *
ולשעו' והו' העגל שאמרו חז"ל והביאו בטור א"ח מ' תע"ג וס' תע"ט ענין כל הסבות אם יבנה לפחות ושתה
זכין שלמו לרבינו לא יתה ודוגמת זה מצינו בענין הד' פרשיות כמובאר בטור א"ח מ' תר"ה שלשעים
מפסוקין בין ראשון לשני וכן בין שני לשלישי אבל בין שלשי לרביעי אין מפסוקין * הטעם הוא לפי
שהד' פרשיות הם כנגד ד' אלויות שבת * השלשים היא בגדר הו' כמ"ג הוזהר פ' כי תשא אכזא למשקל
כה דא' וז' * מ' זכור היא ה' ראשונה שהיא כתיבה דעתן כי ד' על כמ"ג י' א' אלא עלאה מקבצא

הוא הוא דכתיב וישו כל עובדי פלל בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה לשמוע הפסח אמר לו משה
רבונו על העולם הדבר הזה הואך אביו וכול לעשות אי אתה יודע שהצאן אלהיהן של מצרים שביאור הן
כזבח את עמדת מצרים לשניהם ולא ימחלונו * אמר ליה הקדוש ברוך הוא סייד אין ישראל יונאים
מכאן עד עתהו אלהי מצרים לשניהם שארוע להם שאין אלהי הגוים ההם כלום כדי לקדם העם הפך
הדבר שהפנים אברהם בני אדם מלכות למסות תעת ככפי העבודה * וכבר אלו השלשה תקונים
הם פסח מצה ומרור * כי פסח מורה על בטול ע"א * מרור מורה מל הקושי של העבוד *
מצה מורה על הדמיון והליכון וטבול וזהו מת הכת * כדאיתא בתקונים תקון עשרים שאור ומיץ
איכון שמאל וכתב ולכן קרא היצר הרע שאור טבעוה * ולכן איתא בשלחן ערוך סימן תק"ג בשם
מהרז"ל שהמנהג ליקח לבתולה מטיף ומנהגן של ישראל תורה היא לפי דאיתא בגמרא אמר שמואל יצר
הרע מיין טמא הוא וכן על טעמי הלב שביאור לפתח שטאת רוכן * וזה שאמרו במדרש עין הדעת טמא
היה * לכך איתא בשלחן ערוך סימן תק"ג שיש להגביה מצה הפרושה בשאיור מצה זו שהיא למש
שני כדי להראות שהיא תקון על מלא ש' אדם הראשון שעשה מצה פרושה * לכך תמן הוא במקומו
כי כך דרכו של יצר הרע שהיא מתמלה במשעו עד שמתעבר והולך כמו שאמרו חכמינו ז"ל השוכר כלו
במתו כאילו עבד ע"א שכן דרכו של יצר הרע שה וס אומר לאדם עזה כך * וכמו שדרשו חכמינו
ז"ל על עסוק ויבא הלך לזות עשור וכו' * ולכן נהיה מרשיתו מכל וכל מה שאין כן בשאר
איסורים * והנה לעמוד יהיה בטול הקליפות מכל וכל ואז לא יהיה שאור ומיץ כשעלם ויהיה פסח כך
צארץ שאי אפשר לטול ליה מימיו ואז כי עין בשען בראה בשם ה' עון ולא יהיה פסח מכלול בינו לכיבונו *

והנהגות

אל הפסח שכתבתי לעיל * מסק ה' את דרוע קדשו לעיני הגוים גלה דקדשו וראו כל
אדםי ארץ את יסועת אלהינו * אלהינו מדוניק * אלא לפי דאיתא בזהר פרשת
ויקרא על הפסח כפלה ולא תוסיף קום * בפלה ולא תוסיף להקיימה לא כתיב אלא תוסיף קום * משל
למלאך דרגזא על מטרונותיא ואשדו לה מהיכליה לזמנא ידועא * כך היה מינוי הקושי וזמנא מיד מטרונותיא
הות עאלת ופסת קמי מלכא * וכך זמנא חד ויתרין ופלת ומנין * לזמנא בתריתא איתרשקת מהיכליה
דמלכא ואשדו לה מלכא מהיכליה לזמנא דמקרא * אמר מלכא האי זמנא לאו הוא בתאר זמנין דהיא
חיתיקומי הכי אלא אבא איוול עם כל בני היכלי ואתבע עליה כד מנא להביה מנא לה דהיה שכובת
לעפרא * מאן מנא ויקרא דמטרונותיא בהזוא זמנא ובעותין דמלכא להכלה עד דאמיד לה מלכא בדיו
אוקים לה ואתיא להיכליה ואינוי לה דלא יקפוש מינה לעלמין * כך קודשא בריך הוא כל זמנין דכנסת
ישאל בגלותא כך היה מינוי זמנא הוא איתא וחדרת קמי מלכא * והשתא בגלותא דא' לאו הכי
אלא קודשא בריך הוא יתור בודהא ווקים לה ויתפיים בהדא ויתיב לה להיכליה * על דא כתיב בפלה
ולא תוסיף קום ונעמה * ועל דא כתיב ביום ההוא אקים את סבת דוד הנפלא היא לא תוסיף קום
כזמנין אחרנין אבל אביו אקים את סבת דוד הנפלא * כך קודשא בריך הוא יתור בודהא ויאמ' התעבר
נעמד קומי שבי דוסים * וזהו שרמנו חכמינו ז"ל באופרם אין שם מתייר עצמו מכית האסורים
שכס בנוריקון שרכן כית' שכי אין מתייר עצמו מן הגלות כמו גלות ככל * אלא הקדוש ברוך הוא יתור
איתו * הוא הוא דכתיב סכה מלכך וכל לך * וכל לך ודאי ולא את לגביה * יבא לך לאשלאש
לך להיכליה ולא ומונא עמך * וזמנא דעלמין כמא דאית אמר וארשתין לו
באמונה וזהו וראו כל אדםי ארץ את יסועת אלהינו

סחוף מוקים איתנו ולא מעצמו כאשר נקום
במקרה כימינו אביר *

הכבוד על הדפוס להדפיס • ועל כל דעת אינן להקדים • באתה הדפוס כי נבחר • כאלו נעשו ויחזקו

וברום שכלו עינים	כל איש לולב חכמה
אם הוא עשיר ורש	ירויז לקנות יהוד
אות מי ציאת מצרים	יקרא יראה נפל-
זוהר פסוק מדרש	עשה דושים רבים
אל אל יושב שמים	יתן שבת רוב הוד
פתר דרוש דרש	ירא ישפוט כי טוב
בשבת הגדול	וכמו נסים עשה
סוגה המגדול	כה יער שהמ כוש ער

יצחק מן הלויים • כאלו נעשו ויחזקו

regne, e colla sola intenzione di commettere orridi delitti, col condannare innocenti, si erano baldanzosamente eretti in magistrati, o falsi tribunali, ed avevano fatto punire coll' ultimo supplizio 32 ottimi, ed innocenti cittadini. V'erano in una parola uomini, che piuttosto bruti si potevano chiamare. *Bezoult* ha infrante le loro catene; fraternamente gli ha abbracciati, e preceduto da un corpo di mulici, circondato da un' armata rivoluzionaria, scortato dalle mogli, e dai figli di coloro, cui aveva donato la libertà, ha passeggiato tutte le contrade, gridando come un energumeno *viva la Montagna, vivano i Sansculottes*. Questo corteggio non si è solo limitato a questi semplici passeggi, ma tutti i cittadini dabbene, ed i funzionarj pubblici erano villanamente insultati. Codestui a forza di maltrattare, perseguitare, punire, in una parola di commettere ogni più inaudita crudeltà ha indotti molti cittadini ad abbandonare le loro case, e di ritirarsi in luoghi, ove meno siano esposti alla persecuzione di questo tiranno, e degli emissarj, che manda da per tutto. Molti Amministratori per sottrarsi all' oppressione, ed alla morte hanno dimesse le loro cariche, e col favore delle tenebre sono fuggiti. Alcuni, che per loro mala ventura si sono incontrati nei barbari Ministri di *Bezoult*, hanno dovuto sull'istante soccombere, e cadere sotto i loro colpi inumani. I primi *Terroristi*, ed *Anarchisti* hanno rimpiazzate queste cariche, la qual cosa essendo, come lo è pur troppo, a che serve la Costituzione? dove mai ci vogliono ricondurre? Non usciremo da un abisso di disordini tanto prolungato, che per rientrare sotto il dominio dei peggiori tiranni dell' universo? „ E' naturale. *Nemo repente fit turpissimus*; diceva *Giovenale*. I primi rivoluzionarj erano uomini cattivi senza meno; i loro figli sempre peggiori divenivano, e quelli che sono nati da questi sono la quintessenza dell' iniquità, onde nulla di bene, anzi sempre gran male si deve temere da codestoro. L' esperienza lo in-

segna, ed i *Francesi* in molti dipartimenti lo provano.

FRANCIA

PARIGI 7. dicembre.

Uno dei nostri Giornalisti ci fa una descrizione così bella di questa città, che merita di essere letta. Eccola.

„ Si potrebbe con più facilità descri-
 „ vere una cosa delle più difficili del
 „ mondo, e che mai non si sono vedute,
 „ di quello che fare un abbozzo
 „ soltanto di questa capitale, nulladimeno
 „ cercheremo di meglio, che sia possibile,
 „ descrivere la nostra situazione.
 „ Siccome la notte pare sempre l' intervallo
 „ di un secolo tra le sue ombre, e gli albori del dì nascente, i
 „ *Parigini* si levano come *Epimani*
 „ coll' aria di un uomo, che si sveglia in
 „ un nuovo mondo. I politici allo svegliarsi
 „ in ciascheduna mattina, temono sempre di non trovar più governo;
 „ gli agiotatori di non trovar più la *Borsa*;
 „ quelli, i quali godono rendite, di non trovar più pegni dei loro
 „ crediti; i proprietarj di non vedere più leggi sulle proprietà; gli oziosi
 „ di non trovar più spasso, ed ognuno si stropiccia
 „ frettolosamente gli occhj, per veder, se ancor
 „ siavi a *Parigi* una città di *Parigi*. Quindi l' incertezza
 „ presiede ad ogni movimento delle risoluzioni
 „ degli individui. Si vede il nascer del giorno
 „ senza pensare, se potrà vedersene il tramontare;
 „ e siamo alquanto somiglianti a quei selvaggi,
 „ che alla mattina vedono il loro letto,
 „ senza che mai si rammentino, che alla sera sono per averne
 „ di bisogno. La vita, la quale si mena,
 „ è puramente animale, e questo popolo, il quale
 „ viene considerato, come il più raffinato,
 „ ed esperto nell' arte di sopravvivere, in realtà non si occupa
 „ che dei mezzi di non morire. Le *Parigine*
 „ altre siate sedentarie passano la loro vita,
 „ e occupate dall' economia domestica, in oggi si trovano
 „ alla primiera aurora già sulle pubbliche piazze,
 „ e nelle strade, alla bottega dei fornaj,
 „ e dei droghieri.

Il freddo, il sole, la pioggia, il vento non hanno forza alcuna da intimorire questo sesso delicato, che una volta non aveva il coraggio di vedere lo spettacolo di una piovosa stagione, e di strade fangose dall'alto dei loro riparati appartamenti. Ciò che maggiormente prova la pazienza dei *buoni Parigini* è, che questo popolo, a cui si era promesso ogni sorte di felicità, quando ricevè i suoi tre quarti di libbra di pane per sussistenza di un giorno, getta delle strida di giubilo, che farebbero credere ad uno straniero, che le sue promesse sono state compite, e che in realtà si trova all'apice della contentezza. I compratori si svegliano più di buon ora dei venditori; quindi le botteghe non vengono aperte che tardi, e dopo di essere state lungo tempo assediate dalla folla della gente. I mercadanti rassembrano ai grandi personaggi, che si compiacciono di fare attendere all'anticamera; si preferirebbero ancora questi ultimi, perchè le loro anticamere non sono nelle strade. Le strade sono piene d'immondizie, e di fecchie, che niuno raccoglie, e le scopa soltanto il piede del passaggiero. Le contrade sono mal selciate, e non si può dar la colpa alle carrozze. I caffè sono molto meno frequentati; i novellisti sembrano, che li abbiano disfermati. Se i caffettieri vi perdono qualche cosa, ne acquista qualche poco la politica, ed il senso comune. I pasticciери hanno quasi sempre la più grande affluenza: ivi gli agiotatori, ed altri dilapidatori pubblici divorano in pranzo le sostanze di cento oneste famiglie, che la mattina avevano rovinate. Il corpo legislativo, e ciò, che lo circonda, si affolla alla *Borsa*. Come mai dipingere l'agiotaggio, che come una spugna attira a se l'oro del proprietario pacifico, che altre volte scorreva solo in seno all'industria; questo impuro mostro, che cred la rivoluzione, per annichilar la Monarchia, e vorrebbe abbattere la rivolu-

zione, per distruggere la Repubblica. Si figurì il Lettore di vedere un ravoliere da giuoco, intorno a cui sono seduti tutti i birbanti, che la *Francia* felice rinchiede nel suo seno; questo è coperto di moneta d'oro, di carta, di merci; queste merci, e quest'oro circolano di mano in mano, e nel loro rapido corso superano le vicende della sorte. Quelli, che si attirano l'oro, e le merci, sono i favoriti del giuoco; chi resta colla carta è il perdente; quindi si riceve un *assegnato* con quell'aria stessa, che un debitore riceve una citazione giudiziale. I proprietari, e possessori di rendite si aggirano d'intorno al ravoliere coll'occhio della stupidità. Ma giunge l'ora del teatro, e la scena si cangia; alla mattina si disputava per aver qualche alimento, alla sera si alterca per ottenere delle sedie, nelle quali si debba piangere, o ridere. Il ballo di *Psiche* non cessa di portare al fanatismo i *buoni Parigini*, ed ogni passo nuovo di *Sestri*, che è il primo ballerino, è l'oggetto dei loro trasporti. Riempiti i teatri, le strade di *Parigi* sono affatto vuote, e la capitale così abbandonata presenta il malinconico aspetto di una tomba, cui si aggiungono a rischiararla con raggio incerto i fanali male regolati, o negletti. In questa nostra solitudine si osserva però con piacere, che sono assai rari i ladroncelli, ma si ruba in pieno giorno sì grandemente, che non si ha bisogno di occuparsene alla notte, e dall'altro canto si potrebbe rispondere quello, che disse un pover uomo ad un ladro, che col favor delle tenebre era entrato in casa sua per derubarlo; *sconsigliato, che vuoi tu trovare alla notte in casa mia, se io stesso al giorno nulla vi ci ritrovo.*

Quì si seguita a dir sempre, che le nostre armate sono vittoriose, e benchè sia manifesto ciò, che è accaduto al *Renno*, nulla di manco si tenta di addormentare il popolo. *Charette* non si nomina che

giornamente incoraggiarle, e perchè all' uopo abbiano forse o da assalir con più energia, o da far fronte al nemico, si è creduto di dare qualche sollievo a quei Generali inviando dalla *Boemia*, e dall' *Austria* molti rinforzi. Sono già questi in marcia, e tra non molto sentiranno, che giunti sono al loro destino.

Abbiamo dalla *Polonia*, che il Principe del Principe *Eraclio di Georgia*, situato tra la *Russia*, e la *Persia*, fu da un orda di barbari invaso, e che in quell' invasione massacrarono il Principe Ereditario di 43 in 44. anni con tutta la sua famiglia. Il solo suo cadente genitore, potè colla fuga sottrarsi alla morte, che quei barbari gli avrebbero fatto subire. Desso è giunto nel *Cuban*, ed implorare il patrocinio, e l'assistenza della corte di *Pietroburgo*, che ha dati ordini, che sulle frontiere della *Georgia* vadano tantosto truppe numerose. Il Generale *Suwarow*, che è stato chiamato a *Pietroburgo*, ne avrà forse il comando.

FRANCFORT 10. dicembre.

I Francesi continuano a fare delle operazioni attorno a *Düsseldorf*. Lettere convengono che essi non hanno alcun mezzo da sussistere in quel paese, il quale del tutto è sfornito di viveri. Intorno alla contribuzione di 3. milioni di lire sterline in contante, che hanno imposto al ducato di *Berg*, sono state pagate 800,000. lire in argento, e 1200000. in requisizione. Resta a pagare un milione, per cui la città d' *Elberfeld* fornirà 300,000. lire a titolo di pura imprestanza.

I Francesi anno imposto nuove contribuzioni in argento alle città di *Colonia*, di *Aix la Chapelle*, di *Liegi*, e di *Maastricht*.

Noi abbiamo ricevute alcune lettere dell' accaduto sulla *Nabe*, ma siccome sono contraddicenti, nè peranche abbiamo ricevute lettere ministeriali, sospendiamo di darvi tutta la fede. Sentiamo però comunemente, che la vittoria sia dei nostri, onde questo basti per rallegrarci molto. In breve attendiamo i dettagli, che ci raggiugliano mag' to dell' accaduto.

MANHEIM 12. dicembre.

Avevano i *Convenzionali* ripresi alcuni posti, e segnatamente quello di *Edickoffen*, di *Weier*, e di *Roth*, ma il bravo Generale *Otto* li ha respinti ed oltre a ciò ha uccisa loro moltissima gente, ed ha fatti 40. prigionieri, i quali jeri sera passarono da questa città. Alli 11. il Generale *Horze* fece un attacco assai vigoroso, e diede addosso al nemico con tanta energia, che oltre ad un buon numero di uccisi, fece 200. prigionieri, tra i quali evvi un *Ajutante Generale*.

Sappiamo, che il Gen. *Navendorf* ha attaccati i nemici a *Lauterke*, ed a *Meisenheim*, che ha uccisa molta gente, e fatti da 500. prigionieri, presi diversi cannoni, e carri di munizione, e che li ha respinti sino alla *Nabe*. Credesi, che essi non potranno più mantenersi in questa riviera, anzi si assicura, che il Generale *Jourdan* cominci a ripiegarsi sulla *Mosella*.

Il corpo considerabile di truppe dell' armata del Conte di *Wurmser* ha arrestata la marcia dei Francesi, che si erano avanzati a tre leghe da *Tripsstadt* in numero di 4. in 5,000. uomini, e che in seguito si sono ripiegati.

Dalla parte della *Queich* sono accadute scaramucce assai vive. Jer l' altro i Francesi giunsero verso *Edickoven*, donde furono in appresso respinti. L' armata agli ordini del Conte di *Wurmser* si va giornalmente a rinforzare, jeri ancor passò da questa città un bellissimo reggimento di *Usseri*. — L' armata del Principe di *Condè* da otto, o dieci giorni a questa parte è in marcia, e deve passare il *Reno*, per quanto corre voce, nelle nostre vicinanze. Annunziasi essere vicinissimo l' arrivo di più corpi *Austriaci* per maggiormente rinforzare le armate, e per dare addosso con maggiore energia al nemico.

Tardano moltissimo i corrieri, e ciò si ripete dalle strade oltremodo cattive. Non si sono ancora ricevute le gazzette, e le lettere di *Parigi* del 2, che doveano essere arrivate sino da jeri mattina.